

PERSCOMMUNIQUÉ nr. 54/23

Luxemburg, 30 maart 2023

Arrest van het Hof in zaak C-34/21 | Hauptpersonalrat der Lehrerinnen und Lehrer

Het livestreamen van openbaar onderwijs via videoconferentie valt onder de AVG

Bij twee in 2020 vastgestelde handelingen heeft de minister van Onderwijs en Cultuur van de deelstaat Hessen (Duitsland) het juridische en organisatorische kader voor het schoolonderwijs tijdens de COVID-19-pandemie vastgesteld. Met name kregen scholieren die niet in de klas aanwezig konden zijn de mogelijkheid om via videoconferentie aan het onderwijs deel te nemen. Om de rechten van de leerlingen op het gebied van de bescherming van persoonsgegevens te waarborgen, mocht alleen bij de aanbieder van videoconferenties worden ingelogd als de leerlingen of – bij minderjarigen – hun ouders toestemming hadden gegeven. Daarentegen was niet bepaald dat ook de betrokken leerkrachten moesten instemmen met hun deelname aan deze videoconferenties.

De Hauptpersonalrat der Lehrerinnen und Lehrer beim Hessischen Kultusministerium beklagde zich erover dat er geen toestemming van de leerkrachten vereist was voor het livestreamen van onderwijs via videoconferentie dat op grond van de nationale regelgeving werd georganiseerd, en heeft daarom beroep ingesteld tegen de minister die met deze kwestie was belast. Deze minister heeft aangevoerd dat de verwerking van persoonsgegevens bij livestreamonderwijs via videoconferentie onder de nationale wetgeving valt, zodat deze verwerking mocht worden verricht zonder de betrokken leerkrachten om toestemming te vragen.

De bestuursrechter in deze zaak heeft erop gewezen dat de nationale regelgeving op basis waarvan de persoonsgegevens van leerkrachten worden verwerkt, ook volgens de wetgever van de deelstaat Hessen valt onder de categorie van „nadere regels” die de lidstaten overeenkomstig artikel 88, lid 1, van de algemene verordening gegevensbescherming¹ kunnen vaststellen ter bescherming van de rechten en vrijheden van werknemers met betrekking tot de verwerking van hun persoonsgegevens in het kader van de arbeidsverhouding.² De rechter betwijfelt echter of deze regelgeving verenigbaar is met de voorwaarden van artikel 88, lid 2, AVG.³ Daarom heeft hij het Hof om een prejudiciële beslissing verzocht.

¹ Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming) (PB 2016, L 119, blz. 1, met rectificaties in PB 2018, L 127, blz. 2, en PB 2021, L 74, blz. 35; hierna: „AVG”).

² Artikel 88, lid 1, AVG vormt een open clause op grond waarvan de lidstaten bij wet of bij collectieve overeenkomst nadere regels kunnen vaststellen ter bescherming van de rechten en vrijheden met betrekking tot de verwerking van de persoonsgegevens van werknemers in het kader van de arbeidsverhouding, in het bijzonder met het oog op de uitvoering van de arbeidsovereenkomst, het beheer, de planning en de organisatie van de arbeid.

³ Artikel 88, lid 2, AVG bepaalt dat die regels passende en specifieke maatregelen omvatten ter waarborging van de menselijke waardigheid, de gerechtvaardigde belangen en de grondrechten van de betrokkene, met name wat betreft de transparantie van de verwerking, de doorgifte van persoonsgegevens en toezichtsystemen op het werk.

In zijn arrest oordeelt het Hof dat een nationale regeling geen „nadere regel” in de zin van artikel 88, lid 1, AVG kan vormen wanneer zij niet voldoet aan de voorwaarden van lid 2 van dat artikel. Bovendien verduidelijkt het Hof dat de toepassing van nationale bepalingen die zijn vastgesteld ter bescherming van de rechten en vrijheden van werknemers met betrekking tot de verwerking van hun persoonsgegevens in het kader van de arbeidsverhouding, achterwege moet blijven wanneer die bepalingen niet voldoen aan de voorwaarden en beperkingen van dat artikel 88, leden 1 en 2, AVG tenzij de betrokken bepalingen een rechtsgrond als bedoeld in een ander artikel van de AVG⁴ vormen die aan de daarin vastgelegde vereisten voldoet.

Beoordeling door het Hof

Het Hof stelt allereerst vast dat **de verwerking van persoonsgegevens van leerkrachten bij het livestreamen van het openbaar onderwijs dat zij via videoconferentie geven, binnen de materiële werkingssfeer van de AVG valt.** Vervolgens verduidelijkt het Hof dat deze verwerking van persoonsgegevens van leerkrachten die als werknemer of ambtenaar onder de openbare dienst van de deelstaat Hessen vallen, binnen de personele werkingssfeer van artikel 88 AVG valt, welke bepaling betrekking heeft op de verwerking van de persoonsgegevens van werknemers in het kader van de arbeidsverhouding.

Om te beginnen onderzoekt het Hof of een „nadere regel” in de zin van artikel 88, lid 1, AVG moet voldoen aan de voorwaarden van lid 2 van dat artikel. Volgens het Hof blijkt uit het gebruik van het woord „nader” in de formulering van artikel 88, lid 1, AVG dat de regels een specifiek op het gereguleerde gebied toegesneden normatieve inhoud moeten hebben die zich onderscheidt van de algemene regels van deze verordening. Uit de formulering van artikel 88 AVG blijkt ook dat lid 2 van dit artikel het kader afbakt waarbinnen de lidstaten die op grond van lid 1 van dit artikel „nadere regels” willen vaststellen, over een discretionaire bevoegdheid beschikken. Zo is het Hof ten eerste van oordeel dat die regels niet slechts een herhaling mogen vormen van de bepalingen van deze verordening waarin is vastgesteld onder welke voorwaarden de verwerking van persoonsgegevens rechtmatig is, en ook geen herhaling van de beginselen inzake deze verwerking.⁵ Evenmin mag er slechts sprake zijn van een verwijzing naar deze voorwaarden en beginselen. Die regels moeten ertoe strekken de rechten en vrijheden van werknemers met betrekking tot de verwerking van hun gegevens te beschermen, en moeten passende en specifieke maatregelen omvatten ter waarborging van de menselijke waardigheid, de gerechtvaardigde belangen en de grondrechten van de betrokkene. Ten tweede moeten die maatregelen met name de transparantie van de verwerking, de doorgifte van persoonsgegevens binnen een concern of een groepering van ondernemingen die gezamenlijk een economische activiteit uitoefenen, en toezichtsystemen op het werk betreffen. Om als „nadere regel” in de zin van artikel 88, lid 1, AVG te kunnen worden aangemerkt, moet een rechtsregel dus voldoen aan de voorwaarden van lid 2 van dat artikel.

Als volgende stap verduidelijkt het Hof welke gevolgen moeten worden verbonden aan de vaststelling dat de betrokken nationale bepalingen onverenigbaar zijn met de voorwaarden en beperkingen van artikel 88, leden 1 en 2, AVG.

Zoals het Hof in herinnering brengt, is het aan de nationale rechter, die als enige bevoegd is om het nationale recht uit te leggen, om te beoordelen of de betrokken nationale bepalingen voldoen aan de voorwaarden en beperkingen van artikel 88 AVG. Het Hof wijst er evenwel op dat deze nationale bepalingen – die de verwerking van persoonsgegevens van werknemers afhankelijk stellen van de voorwaarde dat deze verwerking noodzakelijk is voor bepaalde doeleinden die in de arbeidsverhouding relevant zijn – de reeds in de AVG gestelde voorwaarde voor de algemene rechtmatigheid van de verwerking⁶ lijken te herhalen zonder een nadere regel in de zin van artikel 88, lid 1, van deze verordening toe te voegen. Ingeval de verwijzende rechter zou vaststellen dat deze nationale bepalingen niet voldoen aan de voorwaarden en beperkingen van artikel 88 AVG, dan staat het in beginsel aan hem

---

⁴ Artikel 6, lid 3, AVG.

⁵ Vermeld in respectievelijk artikel 6 en artikel 5 AVG.

⁶ Artikel 6, lid 1, eerste alinea, onder b), AVG.

om die bepalingen buiten toepassing te laten. Op grond van het beginsel van voorrang van het Unierecht wordt bij afwezigheid van nadere regels die voldoen aan de voorwaarden en beperkingen van artikel 88 AVG, de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de arbeidsverhouding – zowel in de particuliere sector als bij de overheid – immers rechtstreeks geregeld door de bepalingen van deze verordening.

In dit verband merkt het Hof op dat op een verwerking van persoonsgegevens zoals in deze zaak aan de orde is, andere bepalingen van de AVG⁷ van toepassing kunnen zijn, op grond waarvan de verwerking van persoonsgegevens rechtmatig is wanneer deze verwerking noodzakelijk is voor de vervulling van een taak van algemeen belang of van een taak in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is opgedragen of noodzakelijk is om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust. Met betrekking tot deze twee gevallen van rechtmatigheid bepaalt de AVG⁸ om te beginnen dat de rechtsgrond voor die verwerking gebaseerd moet zijn op het Unierecht of het lidstatelijke recht dat op de verwerkingsverantwoordelijke van toepassing is. Verder wordt volgens de AVG het doel van de verwerking in die rechtsgrondslag vastgesteld, of is dat doel noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang of voor de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is verleend.

Wanneer de verwijzende rechter tot de vaststelling komt dat de nationale bepalingen betreffende de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de arbeidsverhouding niet voldoen aan de voorwaarden en beperkingen van artikel 88, leden 1 en 2, AVG, moet hij dus nog nagaan of die bepalingen een rechtsgrond vormen als bedoeld in een ander artikel van de AVG⁹ die voldoet aan de vereisten van die verordening. Als dat zo is, mag de toepassing van deze nationale bepalingen niet achterwege worden gelaten.

NOTA BENE: De prejudiciële verwijzing biedt de rechterlijke instanties van de lidstaten de mogelijkheid, in het kader van een bij hen aanhangig geding aan het Hof vragen te stellen over de uitlegging van het recht van de Unie of over de geldigheid van een handeling van de Unie. Het Hof beslecht het nationale geding niet. De nationale rechterlijke instantie dient het geding af te doen overeenkomstig de beslissing van het Hof. Deze beslissing bindt op dezelfde wijze de andere nationale rechterlijke instanties die kennis dienen te nemen van een soortgelijk probleem.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt.

De [volledige tekst](#) van het arrest is op de dag van de uitspraak te vinden op de website CURIA.

Contactpersoon voor de pers: Stefaan Van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170

Beelden van de uitspraak van het arrest zijn beschikbaar via "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106

Volg ons!

⁷ Artikel 6, lid 1, eerste alinea, onder c) en e), AVG.

⁸ Artikel 6, lid 3, AVG.

⁹ Bedoeld in artikel 6, lid 3, AVG, gelezen in samenhang met overweging 45 ervan.